

Møte om

Økosystembasert fiskeriforvaltning

7. juni 2024

Saksdokument til møte 7. juni 2024

[Tittel (norsk/engelsk)]

Årstall
2024

Ansvarlig avdeling:
Forvaltningsdivisjonen

Emneord:
Bestandstabell,
Fiskeritabell,
Forvaltningsprinsippet,
datafattige bestander,
Totalt antall sider:
[Totalt antall sider]

Arkivsaksnummer:
[Arkivsaksnummer]

Dato utgitt:
24. mai 2024

Saksansvarlig:
Miljøseksjonen

ISSN/ISSB:
[ISSN/ISSB]

Økosystembasert fiskeriforvaltning
Sammendrag
[Sammendrag]
Summary:

ØKOSYSTEMBASERT FISKERIFORVALTNING

1	INNLEDNING	3
2	SAMMENDRAG	5
3	KLIMA OG NATUR	6
4	KLIMA	6
	4.1 Bestandenes sårbarhet for klimaendringer (Bestandstabelen)	6
	4.2 Klimagasseffekter fra fiskeriene (Fiskeritabelen)	7
5	OPPFØLGING AV NORSK RØDLISTE FOR ARTER	10
	5.1 Oversikt over rødlistede arter som er aktuelle for norsk fiskeri	10
2021	5.2 Fiskeridirektoratets vurdering av behovet for oppfølging av arter på norsk rødliste i 12	
	5.2.1 Alaskatorsk (Berlevågfisk).....	12
	5.2.2 Blålange.....	12
	5.2.3 Brugde.....	12
	5.2.4 Håbrann	12
	5.2.5 Håkjerring.....	13
	5.2.6 Nebbskate, Svarts skate og Storskate	13
	5.2.7 Pigghå.....	14
	5.2.8 Polartorsk	14
	5.2.9 Stillehavssild (Balsfjordsild)	15
	5.2.10 Vanlig uer.....	15
	5.2.11 Ål.....	15
	5.2.12 Hummer.....	15
6	OPPFØLGING AV DATAFATTIGE BESTANDER	16
	6.1 Oppfølging av anbefalingene fra 2021	17
	6.2 Bestander som bør særskilt vurderes i 2025	18
7	PRIORITERINGER AV FORVALTNINGSTILTAK	19
	7.1 PRIORITERINGER BASERT PÅ BESTANDSTABELLEN	19
	7.1.1 Prioriterte bestander i 2021.....	19
	7.1.2 Oppfølging av prioriterte bestander i perioden 2021-2024.....	20
	7.1.3 Forslag til nye prioriteringer i 2025.....	22
	7.1.4 Forvaltningsmål.....	23
	7.1.5 Oppsummering av forslag til prioriterte bestander i 2025	23
	7.2 PRIORITERINGER BASERT PÅ FISKERITABELLEN	24
	7.2.1 Utviklingstiltak som var prioriterte i 2021	24
	7.2.2 Oppfølging av prioriterte utviklingstiltak i perioden 2021-2024	24
	7.2.3 Nye utviklingstiltak med oppstart i 2025.....	28
	7.2.4 Nye fiskerier i Fiskeritabelen	29
	7.2.5 Oppsummering av forslag til prioriterte utviklingstiltak i 2025.....	30

1 INNLEDNING

Siden 2009 har det pågått et arbeid med hensyn til økosystembasert fiskeriforvaltning og oppfølging av forvaltningsprinsippet i havressursloven.

Bevaring og bærekraftig bruk er grunnleggende prinsipper i havressursloven

Havressursloven trådte i kraft første januar 2009. Den tidligere saltvannsfiskeloven fokuserte hovedsakelig på utnyttbare ressurser, mens den nye loven gjelder alle levende marine ressurser. Havressurslovens formål er blant annet å sikre økonomisk og økologisk bærekraftig forvaltning av marine ressurser, og beskriver bevaring av biodiversitet som en integrert del av en bærekraftig forvaltning.

Havressursloven etablerer et prinsipp for å implementere pliktene til å forvalte de levende marine ressursene på en ansvarlig og god måte. Havressurslovens § 7, *Forvaltningsprinsipp og grunnleggjande omsyn*, er den sentrale bestemmelsen som i første ledd innfører «forvaltningsprinsippet». Det lyder slik: «*Departementet skal vurdere kva slags forvaltningstiltak som er nødvendige for å sikre ei bærekraftig forvaltning av dei viltlevande marine ressursane.*» Bestemmelsen gjør det klart at det er forvaltningens plikt å vurdere nødvendige tiltak for å sikre bærekraftig utnyttelse av ressursene. Vurderingene og beslutningene som gjøres skal bygge på en helhetlig tilnærming og være basert på faglig kunnskap. Ulike hensyn skal veies opp mot hverandre. I havressurslovens § 7 spesifiseres de sentrale og grunnleggende hensyn som skal vektlegges.

Forvaltningsprinsippet omfatter høsting av alle levende marine ressurser, ikke bare de som vi høster mest av i kommersielle fiskerier.

Forvaltningen av de økonomisk viktigste fiskeressursene kjennetegnes ved stor innsats i bestandsovervåkingen, analytisk bestandsvurderinger og internasjonal rådgivning fra Det internasjonale råd for havforskning (ICES), i tillegg til omfattende forvaltnings- og kontrollinnsats. For disse bestandene har denne høye innsatsen gitt god økonomisk- og økologisk bærekraft, og den videre utviklingen for å optimalisere langsiktig utbytte vil gå langs tre spor som må ses i sammenheng;

- Økt verdiskapning gjennom forbedringer i beskatningsmønster og reduksjon i alle former for uønsket dødelighet
- Ytterligere optimalisering av det langsiktige økonomiske utbyttet gjennom eventuelle revisjoner av forvaltningsstrategier og høstingsregler
- Med ny kunnskap vil supplerende økosystembetraktninger gradvis inkorporeres i forvaltningen, herunder flerbestandssammenhenger, effekter av fiske på bunnhabitat, effekter av bifangst av fisk, sjøfugl og sjøpattedyr, osv.

Marine ressurser som er av mindre økonomisk betydning, har ikke vært gjenstand for den samme forsknings- og forvaltningsinnsatsen. Som et ledd å følge opp forvaltningsprinsippet i havressursloven har det også vært nødvendig med styrket innsats i forvaltningen av disse artene. Det har vi hatt økt fokus på de senere årene, blant annet på kysttorsk, hummer, pigghå og ål.

Selv om vi har økt innsats i forvaltningen av disse artene, kan vi ikke nødvendigvis ha samme forvaltningsmål eller forvaltningsregime som det vi har for de store bestandene. Det

er flere grunner til det. En viktig årsak er at forsknings- forvaltnings- og kontrollkostnader som ville vært nødvendig for å optimalisere fangstuttaket fra disse mindre økonomisk viktige ressursene ville langt oversteget den økonomiske merverdien vi kunne forventet at disse tiltakene ville bidratt med. Et annet argument er at mange av disse bestandene beskattes av et fåtall profesjonelle yrkesfiskere og et stort og ukjent antall fritids- og turistfiskere, noe som gjør forvaltnings- og kontrolloppgavene vesentlig mer utfordrende og kostbare.

Å fastsette forvaltningsmål er derfor en viktig del av arbeidet med økosystembasert fiskeriforvaltning. Jo lengre en ønsker å strekke seg mot å optimalisere langsiktig fangstutbytte, jo mer vil det koste i form av forsknings- og forvaltningsinnsats og jo mer krevende reguleringsinngrep vil det bli for næringsaktører og utøvere av rekreasjonsfiske. En generell og ufravikelig minimumsmålsetting er å sikre biologisk mangfold og økosystemets funksjon.

Forvaltningsprinsippet i havressursloven – sårbare bestander

For mange arter og bestander har vi liten kunnskap, og det kan også være vanskelig å vurdere om dagens beskatning kan medføre fare for tap av biologisk mangfold. Forvaltningsprinsippet omfatter også sårbare bestander.

En kilde til informasjon om bestander som kan være sårbare, men hvor vi har lite informasjon, er fangststatistikken. Vi har derfor utviklet en *Fangsttabell for datafattige bestander*. Denne gir en oversikt over fangstutviklingen til bestander hvor beskatningen ikke allerede vurderes jevnlig i andre fora¹. Fangstutviklingen kan gi en første indikasjon på endringer i bestanden. Fordi fangstinnsetts og driftsform er sterkt knyttet til fiskens vandringsmønster, tilgjengelighet, økonomiske driftsbetingelser, reguleringer og markedsmuligheter, varierer forholdene i fiskeriene fra år til år. Å benytte informasjonen i landings- og sluttседdelregisteret alene til å overvåke og vurdere den enkeltes bestands tilstand har svakheter. Vi har derfor gjort *særskilte vurderinger* på bestandsnivå, der vi har supplert fangstinformasjonen med data fra andre kilder (elektronisk fangstloggbok, referanseflåten, forskningstokt eller andre kilder). Vi har tatt sikte på å revidere disse særskilte vurderingene hvert femte år.

Basert på den informasjonen vi får ut fra tilgjengelige datakilder, gjøres det en vurdering av om forvaltningen og beskatningen er bærekraftig eller ikke. For de bestandene det konkluderes med at forvaltning og beskatning oppfyller kravene i forvaltningsprinsippet, vil det basert på 5-års regelen bli gjennomført en ny særskilt vurdering etter 5 år. Dersom den særskilte vurderingen av en bestand konkluderer med at forvaltning og beskatning ikke er bærekraftig, vil det være behov for å finne hensiktsmessige forvaltningstiltak. Disse må derfor inkluderes i diskusjonen om hvilke bestander som skal prioriteres for utvikling av forvaltningstiltak kommende år.

Behov for å ha oversikt og for å prioritere

I utviklingen av en økosystembasert fiskeriforvaltning er det et økende antall problemstillinger, arter og sammenhenger som det er aktuelt å ta hensyn til. Det er derfor behov for en enkelt og systematisk oversikt over relevante problemstillinger. Med knappe ressurser vil også forvaltning og forskning ha behov for å kunne prioritere sin innsats mellom ulike problemstillinger. *Bestands- og Fiskeritabellen* er utviklet for dette formålet.

---

¹ Tabellen viser norske fartøys fangst i rundvekt tonn i ICES-områdene 1 – 4 i perioden 2000 – 2023. Tabellen er en del av kunnskapsgrunnlaget i eller når vi skal vurdere behovet for særskilt vurdering. Tabellen skal gjøres tilgjengelig på Fiskeridirektoratets hjemmesider.

Den årlige oppdateringen gjør at vi hele tiden vil kunne fange opp ny kunnskap og nye problemstillinger.

Bestandstabellen inneholder alle bestander som er aktuelle for norske fiskerier, og gir grunnlag for Fiskeridirektoratets forslag til prioritering av tiltak knyttet opp mot en forbedret forvaltning av den enkelte bestand. Fiskeritabellen gir en oversikt over kommersielle fiskeri som drives av norske og utenlandske fartøy i norske fiskerijurisdiksjonsområder, samt norsk fiske i andre lands soner og på det åpne hav. Fiskeritabellen danner grunnlag for prioriteringer av tiltak overfor det enkelte fiskeri med sikte på eventuelle forbedringer av arts- eller størrelsesselektivitet, reduksjon av eventuelle problemer med bidødelighet, reduksjon av utkast, reduksjon av uheldige påvirkninger på bunnhabitat eller klima. Samlet utgjør prioritering av tiltak langs de to aksene i henholdsvis Bestands- og Fiskeritabellen kjernen i Fiskeridirektoratets utviklingsarbeid i retning av et økosystembasert fiskeriforvaltningsregime.

Veien videre –prioriterte tiltak

Hensikten med dette notatet er å følge opp forvaltningsprinsippet som det er gjort rede for ovenfor. Med utgangspunkt i det etablerte forvaltningsmål for den enkelte bestand anvender vi den informasjon vi har i Fangsttabellen for datafattige bestander, Bestandstabellen og Fiskeritabellen til å identifisere kunnskapsbehov og behovet for forvaltningstiltak for den enkelte bestand og i det enkelte fiskeri.

Våre forslag til oppfølging av datafattige bestander og prioriteringer av bestander og fiskeri for utvikling av nye eller reviderte utviklingstiltak i 2025 oversendes Nærings- og fiskeridepartementet etter høringsmøtet 7. juni. Prioriteringslisten vil ofte, direkte eller indirekte, også kunne få betydning for Havforskningsinstituttets prioriteringer.

2 SAMMENDRAG

Oppfølging av forvaltningsprinsippet og en praktisk tilnærming til økosystembasert fiskeriforvaltning ble sist behandlet i en høringsprosess som ble gjennomført vinteren 2020/2021².

I inneværende års saksfremlegg tar vi en gjennomgang av status og hvor vi står i arbeidet med økosystembasert forvaltning, og planlegger for 2025. Saksfremlegget følger i utgangspunktet samme oppbygging som tidligere, med unntak av endringer for å skape økt oppmerksomhet rundt klima- og natur. Fiskeridirektoratet har fått i oppdrag å vurdere hvordan klima- og naturhensyn kan inkluderes konkret i rådgivningen og i det faglige grunnlaget for hvordan kjerneoppgavene løses³. Oppfølgingen av datafattige bestander og prioriteringer basert på Bestands- og Fiskeritabellen har tradisjonelt vært arbeid med formål å sikre bærekraftig forvaltning av natur (bærekraftig forvaltning av bestander og bærekraftige fiskeri). Klima er et nytt tema i dette arbeidet og naturmangfold får økt oppmerksomhet.

I 2021 planla vi for en særskilt vurdering av om forvaltningen og beskatningsgraden av blålange, hummer, kveite og ål var i tråd med kravene nedfelt i forvaltningsprinsippet. Vi ser også at det er behov for å oppdatere de bestandsgjennomgangene som er gjort tidligere, for å sikre en jevnlig vurdering etter kravene i forvaltningsprinsippet. Fiskeridirektoratet foreslår

---

² <https://www.fiskeridir.no/Yrkesfiske/Dokumenter/Hoeringer/forvaltningsprinsippet-ved-okosystembasert-forvaltning>.

³ Statsbudsjettet 2024 - Tildelingsbrevet til Fiskeridirektoratet.

at artene blålange, ål, breiflabb, lysing, havmus, skjellbrosme og sølvtorsk vurderes etter forvaltningsprinsippet i 2025.

Fiskeridirektoratet foreslår at følgende bestander prioriteres med hensyn til utvikling av forvaltningstiltak i 2025; kysttorsk (nord og sør), sjøkreps, flatøsters, lyr, hummer og kveite (nord og sør).

Fiskeridirektoratet foreslår å videreføre de prosjektene på Handlingsplan 2024 som ikke blir ferdigstilt i løpet av året. I tillegg foreslås det å prioritere utviklingstiltak med formål å bedre seleksjon i industritrål og å ha mer innsats på drivstoff forbruk. Dette innebærer å starte et arbeid med å avklare hvordan forvaltningen skal sikre seg mer kunnskap og data om drivstoff forbruk i fiskeflåten. Fordi det vil ta tid å etablere en ny tidsserie om drivstoff forbruk vil vi på kort sikt gjøre en gjennomgang av om vi kan benytte de dataene vi allerede samler inn til å si noe om fiskerienes klimapåvirkning.

3 KLIMA OG NATUR

Den tradisjonelle delen av saken «Oppfølging av forvaltningsprinsippet og en praktisk tilnærming til økosystembasert forvaltning» har vært konsentrert rundt økologisk bærekraft. Kapitlene 5-9 gir derfor en gjennomgang av norsk rødliste 2021 (siste oppdaterte versjon av rødlisten), datafattige bestander og prioriteringer av bestander og utviklingstiltak basert på Bestands- og Fiskeritabellen.

Klima har imidlertid ikke vært en del av dette arbeidet tidligere, og i kapittel 4 gjør vi et første forsøk på hvordan klima kan inkluderes i de vurderinger vi gjør med hensyn til forvaltningstiltak og redskapsutvikling ved at Bestands- og Fiskertabellen utvides med kolonner som adresserer hvilken påvirkning et endret klima kan ha for bestander og klimaeffekter fra fiskeflåten.

4 KLIMA

Her vil vi vise hvordan klimapåvirkning og klimatilpasning kan inkluderes i beslutningsgrunnlaget ved å utvide Bestands- og Fiskeritabellen. Dette er et tema som Fiskeridirektoratet vil prioritere å videreutvikle i kommende år.

4.1 Bestandenes sårbarhet for klimaendringer (Bestandstabellen)

Vi foreslår å inkludere kolonnen «*Bestandenes sårbarhet for klimaendringer*» i Bestandstabellen for 2024. Innholdet i denne kolonnen er hentet fra en analyse gjennomført av HI⁴.

Analysen har vurdert hvordan et varmere hav og endret næringsnett kan påvirke utviklingen til bestander i Nordsjøen, Norskehavet og Barentshavet. Basert på bestandenes respons på klimaendringene frem mot 2050 er de plassert i kategoriene positiv, nøytral eller negativ.

HI sin analyse viser at klimaendringene har ulik effekt på ulike bestander. Gjennomgangen av 39 bestander viser at blant «klimavinnerne» finner vi skrei og hyse i Barentshavet,

---

⁴ Lenke til studien som er publisert i *Fish and Fisheries* i 2021; <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/faf.12635>

makrell i Norskehavet og lysing i Nordsjøen. «Klimataperne» i analysen er is-avhengige arter i nord, som polartorsk, og kaldtempererte arter i sør som kysttorsk og nordsjøtorsk.

Tabell 4.1: Artenes sårbarhet for klimaendringer i Bestandstabellen.

Artenes sårbarhet for klimaendringer	
1	Positiv
2	Nøytral
3	Negativ
0	Ikke vurdert

Den gjennomførte analysen er nybrottsarbeid, og det planlegges for at analysen skal gjentas senere når det foreligger ny kunnskap og det er utviklet bedre metoder. Fiskeridirektoratet vil kunne oppdatere kolonnen når HI oppdaterer sine vurderinger.

4.2 Klimagasseffekter fra fiskeriene (Fiskeritabellen)

Klimaloven forplikter Norge til å redusere de norske klimagassutslippene med 55 % sammenlignet med nivået i 1990 innen 2030. Den norske fiskeflåten har de siste årene økt sine klimagassutslipp, og det er et behov for å finne tiltak som kan snu denne utviklingen.

I rapporten *Klimaveikart for fiskeflåten*⁵ sammenstilles informasjon om klimagassutslipp fra fiske. Rapporten viser til estimat for klimagassutslipp fra fire ulike kilder;

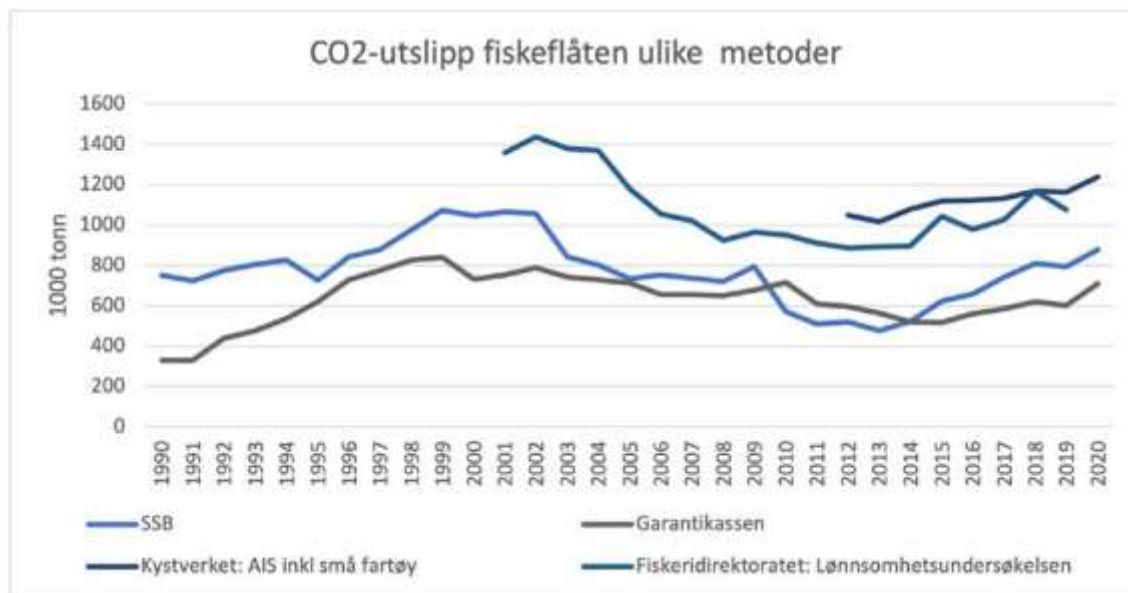
- **SSB** estimerer de offisielle klimagassutslippstallene for fiskerisektoren. SSB tar utgangspunkt i statistikk for salg av petroleum i Norge. Klimagassutslippet beregnes på bakgrunn av det estimerte salget. Det skilles ikke mellom salg til norske eller utenlandske fartøy, eller hvor fartøyene forbruker drivstoffet. Det avgjørende er at salget av drivstoff skjer i Norge.
- **Garantikassen** for fiskere estimerer hvert år tall for drivstoff forbruk direkte basert på krav om refusjon av grunnavgiften for mineralolje. Av ulike grunner er det ikke alle som kan kreve refusjon som søker om refusjon. I tillegg er det kun fartøy som fisker i nære farvann som må betale grunnavgift for mineralolje. Dette gjør at Garantikassens tall for drivstoff forbruk er lavere enn tallene fra SSB.
- Klimagassutslipp beregnet basert på **AIS-målinger**. Estimeres på bakgrunn av fiskefartøys bevegelser i norske farvann innenfor et kalenderår. AIS sporing med avstander og fart, kombinert med informasjon om fartøyets størrelse og motorkraft brukes til å beregne drivstoff forbruk og derigjen klimagassutslipp.
- **Lønnsomhetsundersøkelsen** som er en utvalgsundersøkelse. Her fanges drivstoff forbruk opp uavhengig av hvor drivstoffet er kjøpt eller brukt. Fordi tallene er basert på et representativt utvalg av fartøy vil det være noe usikkerhet knyttet til tallene. Dette er den eneste kilden som kun dekker utslipp fra norske fartøy.

⁵ Klimaveikart for fiskeflåten, FHF-prosjekt 901716, Stakeholder, 12.10.2021.

Figur 4.1 viser estimert klimagassutslipp fra fiskeflåten basert på de fire offentlige kildene. De ulike resultatene skyldes at dataene samles inn med ulike formål, men også med ulik metode.

Figur 4.1: CO₂-utslipp fiskeflåten ulike metoder, i perioden 1990 – 2020⁵.

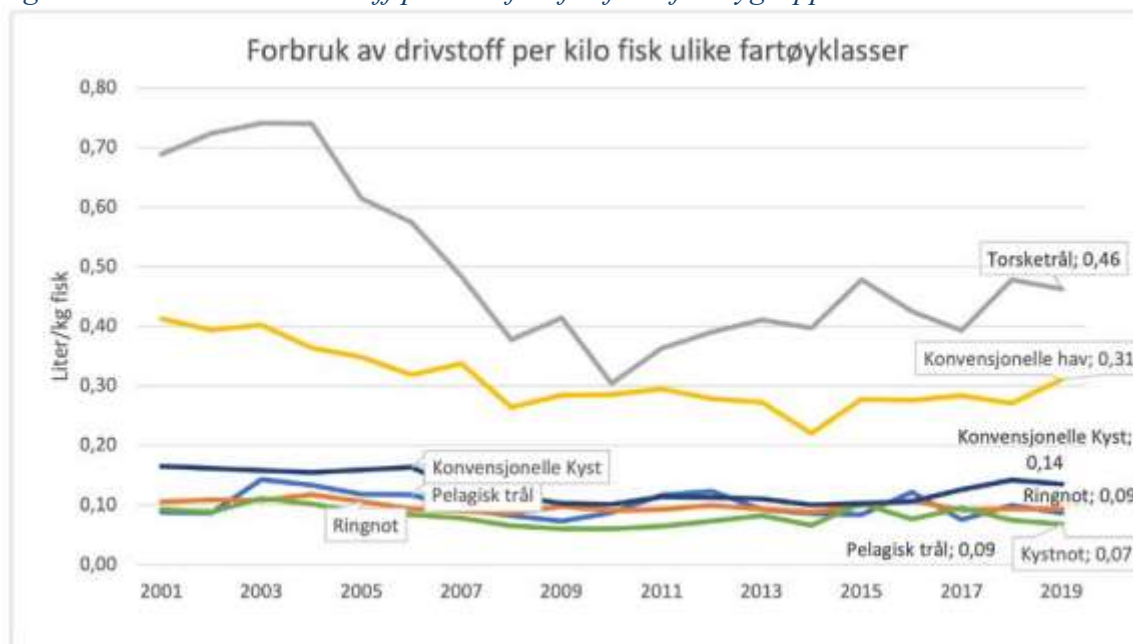
Forbruk av drivstoff per kilo fisk landet

Rapporten *Klimaveikart for fiskeflåten* har fordelt drivstoff-forbruk på fangst for noen grove fartøygrupper med data fra lønnsomhetsundersøkelsen for 2019. I Fiskeritabellen for 2024 benytter vi derfor 2019-statistikken, som er det beste vi har tilgjengelig per i dag.

Forbruk av drivstoff per kilo landet fisk gir et bilde av energieffektiviteten til fiskeflåten. Det er flere faktorer som avgjør flåten sitt drivstoff-forbruk, og rapporten viser til fire viktige parametere; hvor langt fartøyet må dra for å nå fiskefeltet, om det brukes aktivt eller passivt redskap, hvor tilgjengelig fisken er og om det er et sesongfiske eller helårsfiske.

Figurene 4.2 og 4.3 viser forbruk av drivstoff per kilo fisk for flere fartøygrupper og kystrekeflåten (hentet fra *Klimaveikart for fiskeflåten*).

Figur 4.2: Forbruk av drivstoff per kilo fisk for flere fartøygrupper.

Figur 4.3: Energieffektivitet til kystrekefartøyer.

I lønnsomhetsundersøkelsen inndeles fartøyene i fartøygrupper tilpasset de gjeldende reguleringsgruppene i norske fiskerier⁶, og denne grupperingen er ikke samsvarende med den enkelte linje i Fiskeritabellen. Tilnærmingen må også videreutvikles slik at den gir en mer reell fremstilling i relasjon til utslipp fra drift av fartøy. Beregningene som er gjort i Klimaveikart for fiskeflåten er det beste vi har i dag, men ikke for fremtidens utfordringer. Inntil videre klassifiseres fiskeriene som høy, middels og lav energieffektivitet.

⁶ Fiskeflåten er delt inn i hovedgrupperingene bunnfiskerier og pelagiske fiskerier, og deretter i kystfiskefartøy (basert på deltakeradgang i kystfiske) og havfiskefartøy (basert på havfisketillatelse, konsesjon/deltakeradgang). Videre er flåten inndelt etter hvilke fiskerier de kan delta i.

5 OPPFØLGING AV NORSK RØDLISTE FOR ARTER

Den siste norske rødlisten ble offentliggjort 24. november 2021. Dette er den fjerde utgaven, de tidligere har blitt publisert i 2006, 2010 og 2015.

Fra 2015 til 2021 har 3 arter marin fisk blitt nedklassifisert (anses som mindre truet/sårbar). Dette gjelder blåsteinbit og brisling som har blitt endret fra «nært truet» til livskraftig og pigghå fra «sterkt truet» til «sårbar». 5 arter har samme klassifisering i 2021 som i 2015. Dette gjelder blålange, brugde, håbrann, storskate og vanlig uer. 7 arter får en strengere vurdering i 2021 enn i 2015. Dette gjelder alaskatorsk og håkjerring som i 2015 var klassifisert som «datafattig» og nå klassifiseres som «nært truet». Svartskate har blitt endret fra «datafattig» til «sårbar» og nebbskate fra «datafattig» til «kritisk truet». Polartorsk og stillehavssild har blitt endret fra «nært truet» til «sterkt truet» og ål fra «sårbar» til «sterkt truet».

For marine krepsdyr, bløtdyr og sjøpattedyr bemerkes det at hummer og havert vurderes strengere i 2021 enn i 2015 ved at de går fra livskraftig til «sårbar». Flatøsters har blitt nedklassifisert fra «nært truet» til «livskraftig».

Det er positivt at blåsteinbit og brisling klassifiseres som livskraftige bestander og at pigghå er nedgradert til «sårbar». Dette kan bety at de tiltakene som er iverksatt for å bygge opp disse bestandene har bidratt positivt til bestandsutviklingen.

Av 13 rødlistede marine fiskearter er 7 bruskfisk. Disse artene kjennetegnes med lang generasjonstid, lang reproduksjonstid, få avkom og lange, men ukjente vandringsruter. Dette er elementer som gjør disse artene sårbare for utrydding.

5.1 Oversikt over rødlistede arter som er aktuelle for norsk fiskeri

I tabell 5.1 har vi gitt de 4 aktuelle rødlistekategoriene; «nær truet», «sårbar», «sterkt truet» og «kritisk truet» tallkarakter fra 1 til 4, mens livskraftige og datafattige bestander er gitt karakteren 0:

NT	Nært truet	1	LC	Livskraftig	0
VU	Sårbar	2	DD	Datafattig	0
EN	Sterkt truet	3			
CR	Kritisk truet	4			

Vi kan da summere sammen både hvor mange arter som var vurdert som truet de årene Rødlisten har vært oppdatert (2005, 2010, 2015 og 2021), og ved å summere tallkarakterene kan vi også få et inntrykk av i hvilken retning utviklingen går. Vi ser av tabell 5.1 at antall truede arter ble redusert i perioden fra 2005 til 2015, fra 18 arter i 2005, til 17 arter i 2010 og videre redusert til 13 arter i 2015. Frem mot 2021 snur utviklingen og antall truede arter øker til 16 i 2021. Summen av tallkarakter øker også fra 28 i 2015 til 41 i 2021. Utviklingen siden forrige oppdatering går ikke rett vei. Samlet sett viser den oppdaterte versjonen i 2021 en negativ utvikling med hensyn til arter som kan ha en risiko for å dø ut fra Norge.

Tabell 5.1. Norsk rødliste (Artsdatabanken) 2006, 2010, 2015 og 2021. Norsk navn merket med gul farge er de artene som er rødlistet i 2021.

Vitenskapelig navn	Norsk navn	Kategori							
		2006		2010		2015		2021	
Marin fisk									
Gadus chalcogrammus	alaskatorsk ¹	NT	1	NT	1	DD		NT	1
Molva dypterygia	Blålange	VU	2	EN	3	EN	3	EN	3
Anarhichas denticulatus	blåsteinbit	LC		LC		NT	1	LC	
Sprattus sprattus	Brisling	NT ^o	1	LC		NT	1	LC	
Cetorhinus maximus	Brugde	NA		EN	3	EN	3	EN	3
Bathyraja spinicauda	Gråskate	DD		NT	1	LC		LC	
Ammodytes marinus	havsil ⁴	VU ^o	2	LC		LC		LC	
Lamna nasus	Håbrann	VU ^o	2	VU ^o	2	VU ^o	2	VU	2
Somniosus microcephalus	Håkjerring	NT	1	NT	1	DD		NT	1
Hippoglossus hippoglossus	Kveite	NT	1	LC		LC		LC	
Molva molva	Lange	NT	1	LC		LC		LC	
Leucoraja fullonica	Nebbskate	DD		NT	1	DD		CR	4
Squalus acanthias	Pigghå	CR	4	CR	4	EN	3	VU	2
Boreogadus saida	Polartorsk	LC		LC		NT ^o	1	EN	3
Sebastes mentella	Snabeluer	VU	2	VU	2	LC		LC	
Clupea pallasii	stillehavssild ²					NT	1	EN	3
Dipturus batis	Storskate	DD		CR	4	CR	4	CR	4
Dipturus nidarosiensis	Svartskate	DD		NT	1	DD		VU	2
Sebastes norvegicus	vanlig uer	VU	2	EN	3	EN	3	EN	3
Trisopterus esmarkii	Øyepål	NT	1	LC		LC		LC	
Anguilla anguilla	Ål	CR	4	CR	4	VU	2	EN	3
Marine krepsdyr									
Homarus gammarus	Hummer			NT	1	LC		VU	2
Marine bløtdyr									
Pecten maximus	Kamskjell	VU	2	LC		LC		LC	
Ostrea edulis	Flatøsters	EN	3	EN	3	NT	1	LC	
Marine pattedyr									
Cystophora cristata	klappmyss	VU	2	EN	3	EN	3	EN	3
Phoca vitulina	steinkobbe ³	VU	2	VU	2	LC		LC	
Halichoerus grypus	Havert	NT	1	LC		LC		VU	2
Antall truede arter		18		17		13		16	
Samlet score for truede arter ²			34		39		28		41

¹ Alaskatorsk har tidligere gått under de norske navnene berlevågfish (eller theragra).

² Balsfjordsild

³ Steinkobbe Norge LC, Steinkobbe Svalbard NT.

⁴ I Bestandstabellen brukes tobis.

Havnøy (NT) – anadrom art. Arktisk nøy (VU^o) – anadrom art.

For en nærmere beskrivelse av Artsdatabankens vurderinger vises det til *Rødlista for arter 2021* på artsdatabanken.no.

5.2 Fiskeridirektoratets vurdering av behovet for oppfølging av arter på norsk rødliste i 2021

5.2.1 Alaskatorsk (Berlevågfish)

Om alaskatorsk ble det følgende uttrykt på Rødlisten: «Siden det er så få individer som er fanget fra 1932 til nå, synes arten å være meget fåtallig i våre farvann, og gytebestanden vurderes å kunne bestå av færre enn 2000 reproduserende individer. Alaskatorsk *Gadus chalcogrammus* vurderes derfor som nær truet (NT), med D1 som gjeldende kriterium.»

Fiskeridirektoratet viser til at alaskatorsk ikke er rødlistet fordi den er i dårlig forfatning, men fordi den er sårbar på grunn av svært liten bestandsstørrelse. På bakgrunn av de få antall individer som er fanget, mener Fiskeridirektoratet det ikke er hensiktsmessig med særskilte tiltak for å begrense en eventuell risiko for utfisking av alaskatorsk.

5.2.2 Blålange

Om blålange ble det følgende uttrykt på Rødlisten: «Basert på tallrikhetstrenden vurderes blålange *Molva dypterygia* som sterkt truet (EN) med A1(b,d) som gjeldende kriterium. Ytterligere forvaltningstiltak er påkrevd for å snu negativ tallrikhetstrend.»

Fiskeridirektoratet viser til at det ikke foregår et direktefiske etter blålange. Rødlisting understreker viktigheten av å gjøre et arbeid for å vurdere hvordan en kan unngå fangst i gyteområder. Forvaltningen av blålange var oppført på listen over bestander som i 2021 skulle vurderes under oppfølgingen av forvaltningsprinsippet. se avsnitt 6.2, *Oppfølging av anbefalingene fra 2021*.

5.2.3 Brugde

Om brugde ble det følgende uttrykt på Rødlisten: «Brugde *Cetorhinus maximus* vurderes som sterkt truet (EN) med A1(a,d) som gjeldende kriterium. Dette er basert på utviklingen i fangststatistikken frem til det direkte fisket (som var den viktigste faktoren for bestandsnedgangen) ble avviklet i 1998.»

Fiskeridirektoratet viser til at tiltak er innført ved at det er forbudt å fiske (fangste) og lande brugde. Levedyktig bifangst av brugde skal straks gjenutsettes. Det er ikke ilandføringsplikt for død eller døende brugde, men for å få mer informasjon om brugdebestanden skal fangster likevel rapporteres. Videre vil vi vise til prosjektet *Sharks on the Move*⁷ som har som mål å styrke forståelsen av økologiske og miljømessige drivkrefter bak nåværende og fremtidig utbredelse av brugde, håbrann og pigghå i norske farvann. Fiskeridirektoratet anbefaler ikke ytterligere tiltak.

5.2.4 Håbrann

Om håbrann ble det følgende uttrykt på Rødlisten: «Håbrann *Lamna nasus* vurderes som sårbar (VU) med A1(a,d) som gjeldende kriterium. ICES anslår at det tar 25 år for å

⁷ https://www.hi.no/hi/forskning/prosjekter/haier-pa-farten?_gl=1*1wqnxyt*_ga*MTc2OTMxMTM2LjE3MTIyMzAzMjk.*_ga_ST62YQW615*MTcxNDY0MDMzOC4zNC4xLjE3MTQ2NDA0MjcuMC4wLjA. Prosjektperiode 1. oktober 2021 – 30. juni 2025.

gjenoppbygge bestanden og ytterligere forvaltningstiltak er derfor nødvendig for å opprettholde og forsterke den positive utviklingen.»

Ovennevnte vurdering gjelder for Norge. Artsdatabanken gjør egne vurderinger for Svalbard⁸. Håbrann i norske farvann hører til den nordøstatlantiske bestanden.

Fiskeridirektoratet viser til at det er innført fiskeforbud for håbrann. Levedyktig bifangst av håbrann skal straks gjenutsettes. Det er ikke ilandføringsplikt for død eller døende håbrann, men for å få mer informasjon om håbrann skal fangstene likevel rapporteres. Videre vil vi også her vise til prosjektet *Sharks on the Move*.

ICES har gitt råd for fangst av håbrann i 2023 og 2024. Rådet gjelder for hele utbredelsesområdet, og anbefaler at uttaket ikke overstiger 219 tonn og 231 tonn i hhv. 2023 og 2024. Fiskeridirektoratet vil på bakgrunn av dette gjøre en vurdering av om det er behov for eventuelle endringer av reguleringsopplegget for håbrann.

5.2.5 Håkjerring

Om håkjerring ble det følgende uttrykt på Rødlisten: *«Håkjerring Somniosus microcephalus vurderes som nær truet (NT) med A1(a) som gjeldende kriterium på grunn av at observasjoner/fangster er kraftig redusert sammenlignet med historiske data.»*

Denne kategoriseringen gjelder ikke for håkjerring ved Svalbard⁹. Håkjerring kan bli over 270 år gammel, og hunnene er over 100 år når de blir kjønnsmodne. Den lange levetiden tilsier at håkjerring er svært sårbar for beskatning, og at gjenoppbygging tar lang tid.

Fiskeridirektoratet vil vise til at håkjerring er rødlistet på bakgrunn av tidligere redusert populasjonsstørrelse. Direktefisket etter håkjerring stanset av seg selv på 1950-tallet, og det er i dag liten interesse for å ta opp igjen fisket. Håkjerring tas som tilfeldig bifangst i yrkesfisket. Vi er også kjent med at det fanges noe håkjerring av fritidsfiskere i et fang-og-slipp fiske. Fiskeridirektoratet ser det ikke som hensiktsmessig med særskilte tiltak i det kommersielle fiske for å ytterligere begrense en eventuell risiko for utfisking av håkjerring, men vil vurdere om fang-og-slipp fiske er bærekraftig.

5.2.6 Nebbskate, Svartskate og Storskate

Om nebbskate ble det følgende uttrykt på Rødlisten: *«Svært få bekreftede funn i norske farvann på 1900-tallet gjør at å gå tre generasjoner tilbake i tid (ca. 30 år) gir liten mening. Artens "storhetstid" på slutten av 1800-tallet synes uansett å være langt høyere enn dagens nivå. Den store nedgangen på minst 80 % av bekreftede fangster siden slutten av 1800-tallet gjør at **nebbskate** *Leucoraja fullonica* derfor vurderes som kritisk truet CR, med A2(a,c,d) som gjeldende kriterium, basert på (mangelen av) direkte observasjoner.»*

Om svartskate ble det følgende uttrykt på Rødlisten: *«Svartskate *Dipturus nidarosiensis* er kjent fra færre enn fem lokaliteter og vurderes dermed som sårbar VU med kriteriet D2. Fiskeri regnes som en plausibel framtidig trussel, og predasjon som en mulig pågående trussel.»*

⁸ Omfatter Spitsbergen og øyene omkring Bjørnøya og Hopen, samt kystområdene innenfor 12 nautiske mil. Håbrann på Svalbard er ikke vurdert.

⁹ Omfatter Spitsbergen og øyene omkring Bjørnøya og Hopen, samt kystområdene innenfor 12 nautiske mil.

Om storskate ble det følgende uttrykt på Rødlisten: «*Det er all grunn til å tro at storskate *Dipturus intermedius* har hatt en stor nedgang i norske farvann, og den vurderes derfor som kritisk truet CR med A2(a,c,d) som gjeldende kriterium. Begrunnelsen for at arten har minst hatt en nedgang på 80% de siste 60 år (tre generasjoner) er basert på (mangel av) direkte observasjoner. Som en direkte følge av nedgangen ser utbredelsesområdet ut til å ha blitt redusert, og årsaken er mest sannsynlig fiskeri i form av bifangst.*»

I Fiskeridirektoratets handlingsplan for ordningen for fiskeforsøk og utviklingstiltak i perioden 2020 – 2022 ble det avsatt midler til et formidlingsprosjekt som hadde som formål å forbedre fangststatistikken for skater og rokker. Prosjektet har utarbeidet en identifiseringsnøkkel for skater tilpasset yrkesfiskere, med formål å spesifisere det som i dag rapporteres i samlegruppen «annen rokke og skate». På grunn av korona ble planlagte arbeidsgrupper/seminar med (referanse)fiskere ikke gjennomført. En rødlisting av flere skatearter understreker viktigheten av å forbedre de begrensede (fangst)dataene for skater og rokker.

Videre vil vi også vise til arbeidet som gjøres i prosjektet *Sharks on the Move*.

Fiskeridirektoratet anbefaler ikke ytterligere forvaltningstiltak.

5.2.7 Pigghå

Om pigghå ble det følgende uttrykt på Rødlisten: «*Pigghå *Squalus acanthias* er derfor vurdert som sårbar (VU) med A1(b,d) som gjeldende kriterium. Det er en mindre alvorlig rødlistekategori enn ved tidligere vurderinger og viser at beskyttende tiltak virker. Den lavere kategorien skyldes den nå kjente, kortere generasjonstiden (og dermed vurderingsperioden) og at bestanden har økt langsomt siden 2005.*»

ICES har gitt kvoteråd for fangst av pigghå i 2023 og 2024¹⁰. Fiskeridirektoratet viser til at reguleringen av uttaket av pigghå behandles i de årlige reguleringsmøtene om høsten, og til siste behandling i sak 7/23¹¹. Fiskeridirektoratet anbefaler derfor ikke ytterligere tiltak.

5.2.8 Polartorsk

Om polartorsk ble det følgende uttrykt på Rødlisten: «*Polartorsk *Boreogadus saida* vurderes som sterkt truet (EN) med A2(b,c,e) som gjeldende kriterium, på grunn av at populasjonsstørrelsen har gått kraftig ned. Den viktigste grunnen til nedgangen i norske områder tilskrives klimatiske forandringer/temperaturforandringer. Dette har sannsynlig ført til en forflytning av polartorsk nordøstover og ut av områdene dekket av norske og russiske tokt.*»

Fangsten av polartorsk er helt marginal bifangst som ikke har bestandsmessig betydning. Vi foreslår ikke ytterligere tiltak.

¹⁰ Som gjelder for ICES-områdene 1-10, 12 og 14.

¹¹ <https://www.fiskeridir.no/Yrkesfiske/Dokumenter/Reguleringsmoetet2/november-2023/saksdokumenter/sak-27-2023-orientering-fisket-etter-piggh%C3%A5-i-2023.pdf>.

5.2.9 Stillehavssild (Balsfjordsild)

Om stillehavssild (balsfjordsild) ble det følgende uttrykt på Rødlisten: «*Lite utbredelsesområde (ca. 1300 kvadratkilometer) og få dokumenterte gyteområder (rundt 2) som er utsatt for kråkebollebeiting gjør populasjonen sårbar, og stillehavssild Clupea pallasii vurderes derfor til sterkt truet EN med B1a(ii)b(iii) som gjeldende kriterier.*»

Fiskeridirektoratet viser til at Balsfjordsilden ikke er vurdert rødlistet fordi den er i dårlig forfatning, men fordi den er sårbar på grunn av et begrenset leveområde. Bestanden av stillehavssild antas å være i god forfatning. Stillehavssilden oppholder seg i hovedsak i indre deler av Balsfjorden hvor det ikke foregår notfiske etter sild. Det er derfor ingen fare for at bestanden av stillehavssild kan bli fisket opp, men det innebærer en viss risiko at regelverket åpner for notfiske. Fiskeridirektoratet vil gjøre en vurdering av behovet for tiltak.

5.2.10 Vanlig uer

Om vanlig uer ble det følgende uttrykt på Rødlisten: «*Vanlig uer Sebastes norvegicus vurderes fortsatt som sterkt truet (EN) med A2(a,b,d) som gjeldende kriterium. Dette er basert på en 60-80 % reduksjon i biomasse i løpet av de tre siste generasjonene. Bestandsberegningene tilbake til 1990 er kvalitetsikkert og å foretrekke fremfor en langtids-biomassemodell med flere antagelser. Det er signaler på at nedgangen har opphørt, men tidsserien er for kort for å ta det som pålitelige indikasjoner.*»

Fisket etter vanlig uer blir behandlet årlig i reguleringsmøtet som avholdes om høsten. Vi foreslår derfor ingen ytterligere tiltak.

5.2.11 Ål

Om ål ble det følgende uttrykt på Rødlisten: «*Ål Anguilla anguilla vurderes som sterkt truet (EN) med A2(a,b) som gjeldende kriterium. Det kan ikke lenger med sikkerhet sies at nedgangen av ål-biomassen i norske farvann har stoppet opp, og et gjennomsnitt av de tre indeksene (strandnot, inn- og utvandring i Ims vassdraget) tilsier en nedgang på over 70 % i løpet av de 3 siste generasjonene. Selv om de stabile fangstratene i det norske overvåkningsfisket tas med i beregningen ville ikke det forandre kategori plasseringen.*»

Fiskeridirektoratet vil vise til at det er innført forbud mot å fange, oppbevare og lande ål. Det gjennomføres årlig forskningsfangst på ål i regi av Havforskningsinstituttet for å følge utviklingen i bestanden. Forvaltningen av ål var oppført på listen over bestander som i 2021 skulle vurderes under oppfølgingen av forvaltningsprinsippet. se avsnitt 6.2, *Oppfølging av anbefalingene fra 2021.*

5.2.12 Hummer

Om hummer ble det følgende uttrykt på Rødlisten: «*Ved A-kriteriet (reduksjon i populasjonsstørrelse) som hovedargument i vurderingen, og med en beregnet nedgang i populasjonen de tre siste generasjonene på 38% vurderes Homarus gammarus - hummer - til sårbar (VU).*»

Forvaltningen av hummer var oppført på listen over bestander som i 2021 skulle vurderes under oppfølgingen av forvaltningsprinsippet. se avsnitt 6.2, *Oppfølging av anbefalingene fra 2021.*

6 OPPFØLGING AV DATAFATTIGE BESTANDER

Det er for de artene og bestandene i Bestandstabellen hvor vi ikke har kunnet si at forvaltningsprinsippet er tilstrekkelig oppfylt utviklet et system for oppfølging som består av

- *Tabell over datafattige bestander* og
- Særskilte vurderinger av forvaltning og beskatningsgrad

Tabell over datafattige bestander oppdateres årlig slik at vi kan følge utviklingen i fangstene. I tillegg gjennomføres en vurdering av om forvaltningen og beskatningsgraden er i tråd med kravene nedfelt i forvaltningsprinsippet for utvalgte bestander. For å sikre at vurderingen skjer jevnlig, har vi tatt sikte på å oppdatere den enkelte vurdering ca. hvert femte år.

Særskilt vurdering innebærer at Fiskeridirektoratet og Havforskningsinstituttet gjør en gjennomgang av alle tilgjengelige datakilder for å finne frem til data som kan benyttes til å vurdere bestandssituasjon og beskatningsgrad. Havforskningsinstituttets artsoversikt og Bestandsoversikt (www.hi.no) vil bli benyttet så langt det er mulig. Landings- og sluttседdelstatistikken benyttes til å gi en beskrivelse av fiskeriet; som eksempel fangst per fartøy, fangstområde, fartøystørrelse osv. Videre benyttes fangst i tonn og fangst per sluttседdel som grove tilnærminger til et mål på fangst per enhet innsats. I tillegg har vi så langt som mulig supplert med indikatorer basert på data fra fangstdagbok, referanseflåten, forskningstokt eller andre kilder. Basert på tilgjengelig informasjon gjøres det en vurdering om forvaltning og beskatningsgrad er i tråd med kravene nedfelt i forvaltningsprinsippet.

Den særskilte vurderingen vil bli presentert under temaet datafattige bestander i de årlige sakspapirene. Bestander som etter gjennomgangen vurderes som bærekraftig forvaltet, vil det ikke bli flere oppgaver knyttet til, og de vil bli vurdert på nytt igjen etter 5-årsregelen.

Dersom gjennomgangen viser at forvaltningen og beskatningen ikke er bærekraftig, kreves det at forvaltningen vurderer hvilke tiltak som skal til for å sikre at forvaltning og beskatningsgrad oppfyller kravene i forvaltningsprinsippet. Alle bestander som er aktuelle for norske fiskerier er inkludert i Bestandstabellen. Dersom den aktuelle bestanden ikke har en egen linje i Bestandstabellen, vil den få det. Bestanden vil så bli inkludert i diskusjonen om hvilke bestander som skal prioriteres for utvikling av forvaltningstiltak kommende år.

Tabell 6.1 gir en oversikt over de bestandene som har vært særskilt vurdert siden dette arbeidet startet opp.

Tabell 6.1. Oversikt over bestander som har vært særskilt vurdert etter kravene nedfelt i forvaltningsprinsippet. Fargene indikerer vurderingen på angjeldende tidspunkt. Grønn fyller vilkårene nedfelt i forvaltningsprinsippet, gul til observasjon og røde fyller ikke vilkårene nedfelt i forvaltningsprinsippet.

2014	2015	2016	2017	2019	2020
Lange	Lyr	Blåsteinbit	Skater	Lange	Lyr
Brosme	Breiflabb	Lyr	Rødspette nord for 62°N	Brosme	Breiflabb
Blålange	Lysing	Lysing		Blålange	Lysing
Blåsteinbit	Havmus			Blåsteinbit	Havmus
Flekksteinbit	Skjellbrosme			Flekksteinbit	Skjellbrosme
Gråsteinbit	Sølvorsk			Gråsteinbit	Sølvorsk
Kamskjell	Polartorsk			Kamskjell	
Taskekrabbe				Taskekrabbe	

6.1 Oppfølging av anbefalingene fra 2021

Etter gjennomført høring av «Økosystembasert fiskeriforvaltning» i 2020/21¹², oppsummerte Fiskeridirektoratet med at det var grunnlag for å gjøre en særskilt vurdering av bestands- og fangstutvikling for **blålange**, **hummer**, **kveite** og **ål**.

Videre skulle direktoratet i samarbeid med HI følge opp problemstillingene knyttet til minstemål på **lyr** og kunnskapsinnhenting for **breiflabb**. Direktoratet skulle også følge fangstutviklingen av **skjellbrosme** fremover for å sikre et bærekraftig uttak.

Nedenfor gis en oversikt over hvordan disse er fulgt opp;

Blålange

Blålange er kategorisert som sterkt truet på norsk rødliste 2021. Det har siden 2009 vært forbudt å fiske direkte etter blålange, og det er fastsatt bifangstregulering for å holde uttaket av blålange så lavt som mulig.

ICES gir råd om blålange¹³ og det anbefales null-fangst i perioden fra 2024 til 2027. Blålange opptrer spesielt konsentrert i gyteperioden, og ICES anbefaler beskyttelse av gyteområder. Det er ikke kjent om forekomsten av blålange i de norske fjordene er egne bestander med lokale gyteområder. Basert på genetiske data fra blålange fanget i Yrkefjorden i Rogaland, på Eggakanten og i havområdene rundt Færøyene kan resultatene indikere at blålange fra havet gyter sammen i en bestand mens blålengen i fjordene har egne, lokale bestander. For å slå fast dette er det behov for prøver fra flere områder. Fiskeridirektoratet anbefaler en særskilt vurdering av blålange i 2025.

Hummer

Hummer på den norske rødlisten i 2021 har endret klassifisering fra «livskraftig bestand» til «sårbar». Fiskeridirektoratet er videre kjent med at Havforskningsinstituttet arbeider med et kvoteråd for hummer. Se punkt 7.1.3, *Forslag til nye prioriteringer i 2025*, for videre oppfølging av hummer.

¹² «Oppfølging av forvaltningsprinsippet og en praktisk tilnærming til økosystembasert fiskeriforvaltning». Fiskeridirektoratet 16. februar 2021.

¹³ I ICES-områdene 1, 2, 8, 9, 12 og 3.a og 4.a (Northeast Atlantic).

Kveite

I forbindelse med *Forslag til reguleringstiltak i fisket etter kveite*¹⁴ ble det gjort en gjennomgang av bestandssituasjonen og utviklingen i fisket, og basert på dette foreslo Fiskeridirektoratet en rekke tiltak for yrkesfiskerne. Kveitebestanden synes å ha hatt en positiv utvikling med god rekruttering i nord, men på grunn av den økte fangsttinningsraten i fisket så vi behov for nye reguleringer. I sør har bestandssituasjonen vært svak over lang tid, noe som innebærer behov for gjenoppbygging. De nye reguleringene i fisket etter kveite trådte i kraft 1. juni 2023.

NFD har bedt Fiskeridirektoratet om å fremme forslag til mer effektive tiltak for å begrense fisketrykket på kveite i tråd med en føre-var-tilnærming, inkludert tiltak rettet mot fritids og turistfiske. Fiskeridirektoratet anbefaler på bakgrunn av dette at det ikke gjennomføres en særskilt vurdering av kveite i 2025. Se punkt 7.1.3, *Forslag til nye prioriteringer i 2025*, for videre oppfølging av kveite.

Ål

Ved forrige høring av *Økosystembasert fiskeriforvaltning*¹⁵ fikk Fiskeridirektoratet innspill om å prioritere økt kunnskapsinnhenting for europeisk ål. Fiskere som deltar i forskningsfangst av europeisk ål opplever at det er mye ål, men at fangsttinningsraten er begrenset på grunn av omsetningsutfordringer i forbindelse med at ål er ført på CITES-liste. Ål skulle derfor særskilt vurderes i 2021.

Fiskeridirektoratet foreslår at det gjøres en særskilt vurdering av ål i 2025.

Annet

For oppfølgingen av minstemål på lyr vises det til kapittel 7.1.2 *Oppfølging av prioriterte bestander i perioden 2021-2024*.

For oppfølgingen av breiflabb og skjellbrosme vises det til 6.2, *Særskilt vurdering i 2025*.

6.2 Bestander som bør særskilt vurderes i 2025

Når vi nå tar opp igjen arbeidet med økosystembasert forvaltning, anbefaler vi å arbeide med de artene vi hadde valgt ut i 2021 og det fortsatt gjenstår noe arbeid for, samt de artene som vi etter 5-års regelen skal se på igjen. Fiskeridirektoratet kan ikke se at det er realistisk å arbeide med bestander utover dette i 2025.

---

¹⁴ Høringsnotat, Fiskeridirektoratet 3. juni 2022.

¹⁵ <https://www.fiskeridir.no/Yrkesfiske/Dokumenter/Hoeringer/forvaltningsprinsippet-ved-okosystembasert-forvaltning>.

Tabell 6.2. Forslag til bestander som skal særskilt vurderes i 2025.¹⁶

2025
Blålange
Ål
Breiflabb *
Lysing *
Havmus *
Skjellbrosme *
Sølvorsk *

* Bestander som vi etter 5-års regelen skal se på igjen.

Fiskeridirektoratet anbefaler at det i 2025 gjøres en særskilt vurdering etter forvaltningsprisnippet av bestandene listet opp i tabell 6.2.

7 PRIORITERINGER AV FORVALTNINGSTILTAK

Bestands- og Fiskeritabellen er til sammen viktige bidrag i Fiskeridirektoratets arbeid med en praktisk tilnærming til økosystembasert fiskeriforvaltning. Tabellene er verktøy for å skaffe en samlet oversikt over problemstillinger knyttet til alle bestander og fiskeri som er aktuelle for norsk fiskeriforvaltning. Tabellene gir grunnlag for å kunne prioritere behovene for nye eller reviderte forvaltningstiltak.

7.1 PRIORITERINGER BASERT PÅ BESTANDSTABELLEN

7.1.1 Prioriterte bestander i 2021

Tabell 7.1 viser hvilke bestander som ble prioritert for forvaltningstiltak i 2021.

Tabell 7.1: Prioriterte bestander i 2021.

Bestander i 2021
Kysttorsk (nord og sør)
Kongsnegl
Sjøkreps
Stillehavsøsters
Flatøsters

I tillegg til de 5 bestandene i Tabell 7.1 ble det i 2021 foreslått å utvikle en nettside for aktører som er lite kjent med fiskerireguleringer og plikt til å føre landings og sluttseddel ved fangst og levering av fisk. Det ble videre anbefalt å invitere næringen til et møte for å diskutere videre oppfølging av pigghå.

¹⁶ Lyr ble særskilt vurdert i 2020 og skulle etter 5-års regelen vært inkludert i tabell 7.1.1. Se punkt 7.1.3, *Forslag til nye prioriteringer i 2025*, for videre oppfølging av lyr.

7.1.2 Oppfølging av prioriterte bestander i perioden 2021-2024

Kysttorsk (nord og sør)

Det er innført flere tiltak for å styrke kysttorskvernet nord for 62°N. Det er fastsatt strengere regler om hvor kystnært fartøy av ulike størrelser kan fiske torsk, hyse og sei, minstemålet for torsk er økt fra 44 til 55 cm innenfor fire nautiske mil av grunnlinjene og det enkelte fartøy kan ikke fiske etter torsk med mer enn 80 garn innenfor fjordlinjene (fartøy som fisker etter torsk både innenfor og utenfor fjordlinjene er begrenset av maksimalt 80 torskegarn til sammen). Fra og med 2025 vil det ved snurrevadfiske etter torsk med fartøy over 11 være krav om kvadratmasker i fiskeposen med en maskestørrelse på minst 130 mm. Samtidig utvides det generelle påbudet om kvadratmasker i fiskeposen ved fiske med snurrevad fra 64° N, sørover til 62° N.

I 2024 foregår det et arbeid for å styrke vernet av en rekke gytefelt for kysttorsk nord for 62°N, og det vil i løpet av året bli gjennomført en høring av nødvendige reguleringstiltak.

I 2019 ble det innført strengere reguleringer av fisket etter torsk i Oslofjorden, innenfor grunnlinjen fra svenskegrensen til og med Telemark. I 2022 evaluerte HI effekten av reglene og kunne ikke se noen effekter av dem enda og anbefalte at reglene ble opprettholdt. Det ble de. Fra 2019 ble også en rekke gytefelt i samme område og videre sørover til Lindesnes stengt for alt fiske fra 1.1 – 30.4 for å sikre best mulige forhold for gytingen.

Nærings- og Fiskeridepartementet har bedt Fiskeridirektoratet i samarbeid med Miljødirektoratet om å utvikle nye faglige råd for fiskeriforvaltningen i Oslofjorden. Torsk blir behandlet i dette arbeidet. Dette arbeidet vil også følges opp i 2025.

Kongsnegl

I Havforskningsinstituttets svar på Fiskeridirektoratets kunnskapsbestilling¹⁷ gis oppdatert kunnskap om bestandsutviklingen til **kongsnegl**, og råd om eventuelle forvaltningstiltak. Bakgrunnen for bestillingen var en sterk vekst i uttaket i årene 2016-2020, og et behov for å vurdere om beskatningsgraden var på et føre-var nivå. Det ble også satt av midler på Handlingsplan for ordningen for fiskeforsøk og utviklingstiltak i 2021 og 2022 for å følge opp fisket etter kongsnegl. Etter 2020 reduseres imidlertid fangstene tilbake til situasjonen før 2016, og Fiskeridirektoratet har derfor ikke fulgt opp arbeidet med kongsnegl videre. Kongsnegl prioriteres ikke i 2025.

Sjøkreps

Det har vært økende interesse for fisket etter **sjøkreps**. Vi har begrenset kunnskap om bestandssituasjonen, samtidig som fisket etter sjøkreps er underlagt få reguleringstiltak. Sjøkreps fangstes kommersielt i den sørlige delen av Norge, og blir i økende grad også fangstet av fritidsfiskere med teiner. Det er usikkert hvordan det økte uttaket fra bestanden påvirker bestandssituasjonen. For å skaffe et best mulig kunnskapsgrunnlag for å kunne vurdere om uttaket av sjøkreps er forvaltet bærekraftig, nedsatte Fiskeridirektoratet en arbeidsgruppe som har hatt medlemmer fra Havforskningsinstituttet, Møreforskning og Fiskeridirektoratet. Arbeidsgruppens rapport ble ferdigstilt i mars.

Fra gjennomgangen av status for bestanden finner vi at videoundersøkelser fra Skagerrak viser en nedadgående trend for denne bestanden, mens bestandsindekser for norsk økonomisk sone i Nordsjøen viser motstridende trender. Tettheten av kreps er lavere i Skagerrak og Norskerenna sammenlignet med norskekysten nord for Stad. Sjøkrepsen er også mindre i det førstnevnte området. Dette tyder på at bestanden nord for Stad er i bedre

¹⁷ Brev av 20. januar 2020 fra Havforskningsinstituttet til Fiskeridirektoratet om innhenting av kunnskap om kongsnegl.

forfatning enn bestanden sør for Stad. Kunnskapsgrunnlaget for bestanden i norsk sone i Nordsjøen samt i de norske kystarealene er imidlertid begrenset; kystbestanden overvåkes ikke og det gis ikke forvaltningsråd. Norske trålfangster av sjøkreps ligger på et lavt nivå. Det kommersielle teinefisket, særlig i Møre og Romsdal, er derimot økende. Det samme gjelder sannsynligvis for fritidsfisket med teiner, men her mangler det data. Arbeidsgruppen mener det er viktig å få informasjon om det totale uttaket av bestanden, og anbefaler at det innhentes mer data fra fritidsfiskernes fangst av sjøkreps. For å sikre at en kun tar ut fra bestanden det som skal landes, anbefaler gruppen at det pålegges bruk av fluktåpning i teiner. Fiskeridirektoratet vil følge opp rapporten fra arbeidsgruppen og innhente oppdaterte bestandsdata fra HI. Sjøkreps prioriteres også i 2025.

Stillehavsøsters

Klimaendringer fører til endringer i havmiljøet, og **stillehavsøsters** er en art som har fått fotteste i nordisk natur og etablert seg. Stillehavsøsters er plassert i risikokategorien «høy økologisk risiko». To rapporter om forvaltning av stillehavsøsters gir et oppdatert kunnskapsgrunnlag for å håndtere og utnytte stillehavsøsters i Nordiske kystområder¹⁸. Fiskeridirektoratet er positiv til å legge til rette for omsetning av stillehavsøsters, som en del av å plukke stillehavsøsters for å holde bestanden nede. For fritidsfiskere gjelder en omsetningsgrense, slik at fangst som er tatt av fartøy som ikke er merkeregistrert ikke kan overstige kr. 50.000. Stillehavsøsters prioriteres ikke i 2025, men settes til observasjon for å eventuelt følge opp kommersiell fangst av stillehavsøsters.

Flatøsters

Flatøsters var kategorisert som nær truet på norsk rødliste for arter i 2015, men er ved oppdatering i 2021 kategorisert som livskraftig. Flatøsters er lett tilgjengelig og ble prioritert i 2021 fordi det var registrert økende interesse for høsting. I 2020 bestilte Fiskeridirektoratet kunnskapsstøtte fra HI for å kunne vurdere eventuelle tiltak og endringer i reguleringen av flatøsters, samt en oversikt over større flatøstersbanker langs norskekysten som skal danne grunnlag for å vurdere en fredningsprosess¹⁹.

Havforskningsinstituttet har utarbeidet rapporten «Kartlegging av østersbestander i Rogaland i 2021 og 2023²⁰» for å svare opp vår bestilling. Videre planlegger HI å gjennomføre en kartlegging i Agder for å utfylle tidligere kartlegging. Rapporten viser utbredelse av flatøsters i Rogaland, og identifiserer noen særlig tette bestander. Disse er kanskje også Europas nordligste og mest intakte, naturlig reproduserende flatøstersbestander. Noen av bestandene er unike, og kan representere bestander som er sentrale i å opprettholde lokale flatøstersbestander og spre larver til omliggende områder. Fiskeridirektoratet vil følge opp arbeidet med flatøsters, og flatøsters prioriteres i 2025.

Dialogmøte med næringen om forvaltning av pigghå

Pigghå ble behandlet som egen orienteringssak i reguleringsmøtet høsten 2023²¹. Saksdokumentet gir en oversikt over utviklingen i fisket, fra 2007 da det ble innført forbud mot direktefiske etter pigghå og frem til høsten 2023.

¹⁸ «Høsting av stillehavsøsters» Stein Mortensen, Åsa Strand, Per Dolmer, Ane T. Laugen og Lars J. Naustvoll. TemaNord 2019:552. Nordisk ministerråd 2019. [Høsting av stillehavsøsters \(diva-portal.org\)](#) og «Stillehavsøsters i Norden. Bestandsutvikling, overvåking og forvaltning». Nordisk ministerråd. 7. mars 2022. [Stillehavsøsters i Norden](#)

¹⁹ Brev av 16. april 2020 til Havforskningsinstituttet «Bestilling – Behov for vurdering av bestandssituasjonen til flatøsters», og brev av 6. mai 2020 «Bestilling – behov for informasjon rundt de viktigste flatøstersforekomstene».

²⁰ Rapport fra Havforskningen – innsamling av data som grunnlag for bestandsforvaltning, Havforskningsinstituttet 25.10.2023.

²¹ <https://www.fiskeridir.no/Yrkesfiske/Dokumenter/Reguleringsmoetet2/november-2023/saksdokumenter/sak-27-2023-orientering-fisket-etter-piggh%C3%A5-i-2023.pdf>.

I saksdokumentet vises det til at etter *mange år med 0-råd for pigghå i Nordøst-Atlanteren kom ICES i 2022 med et kvoteråd på 17 353 tonn pigghå i 2023 og 17 855 tonn pigghå i 2024. Fiskeridirektoratet åpnet i 2023 for første gang siden 2010 for et direktefiske etter pigghå for fartøy under 15 meter som fisker med konvensjonelle redskap. Fartøy over 15 meter som fisker med garn og line beholdt vilkårene og de to avregningsperiodene for bifangst. Forskriften er tids ubestemt siden det ikke er fastsatt kvote for pigghå. I møtet 7. juni er sak 5 på agendaen «Eksempel på arbeidet med prioriterte bestander i Bestandstabellen: arbeidet med pigghå». Pigghå prioriteres ikke i 2025.*

Egen nettside med informasjon om reguleringer og plikt til å føre seddel

Bakgrunnen for at vi foreslo dette tiltaket var at beskatning av skall og bløtdyr og tang og tare skjer gjerne av aktørene som ikke er kjente med innførte reguleringer i fiskerinæringen og som ikke kjenner kravet om seddelføring. Når vi skal vurdere en egen nettside for dette formålet, må vi også se hen til at denne siden kontinuerlig blir fulgt opp og blir oppdatert ved behov. Fiskeridirektoratet vil fortsette å følge utviklingen i disse fiskeriene og vurdere behovet for å opplyse aktører om krav og formål med landingsforskriften. Dette vil i så fall inngå i vårt kommunikasjonsarbeid rettet mot fritidsfiske og ikke som en egen prioritering i økosystembasert fiskeriforvaltning.

7.1.3 Forslag til nye prioriteringer i 2025

Lyr

Basert på høringen av *økosystembasert fiskeriforvaltning* våren 2021²², ble det besluttet at Fiskeridirektoratet skulle bestille kunnskapsstøtte fra Havforskningsinstituttet med formål å fastsette minstemål på **lyr**. Fiskeridirektoratet har mottatt²³ forslag til nytt minstemål for lyr langs norskekysten. Fiskeridirektoratet vil følge opp dette arbeidet og lyr foreslås prioritert i 2025.

Hummer

Vurderingen til Artsdatabanken viser til at fiskepresset på **hummer** er høyt og gir en fortsatt nedgang i populasjonen. Det vises videre til fremlagte Stortingsmelding *Helhetlige forvaltningsplaner for de norske havområdene*²⁴, hvor regjeringen vil «*Vurdere fangstforbud og bifangst for alle rødlistede fisk, herunder regionale begrensninger*» for bevaring av arter og naturtyper. Per i dag er det opprettet over 60 fredningsområder for hummer. Forskning i dagens hummerfredningsområder viser at fredningen har en positiv effekt på bestanden av hummer i områdene. Fiskeridirektoratet oppfordrer derfor interesserte kystkommuner til å starte en prosess for å etablere nye fredningsområder for hummer²⁵. Fiskeridirektoratet vil bestille kunnskapsstøtte fra Havforskningsinstituttet for å kunne vurdere eventuelle tiltak og endringer i reguleringen av hummer. Innføring av krav til rømmingshull i teinefiske, bidrar også til å redusere den skjulte beskatningen av hummer gjennom spøkelsesfiske i tapte teiner. Hummer foreslås prioritert i 2025.

²² Oppsummering av høring - Oppfølging av forvaltningsprinsippet og en praktisk tilnærming til økosystembasert fiskeriforvaltning av 16. februar 2021.

²³ Brev av 29.10.2021 fra Havforskningsinstituttet til Fiskeridirektoratet om Bestilling av kunnskapsstøtte – minstemål på lyr.

²⁴

<https://www.regjeringen.no/contentassets/9c72daf967d54641bcc1fe7793a85659/no/pdfs/stm202320240021000dddpdfs.pdf>. Nå til behandling i energi- og miljøkomiteen.

²⁵ <https://www.fiskeridir.no/Fritidsfiske/Arter/Hummarfiske/Fredings-og-bevaringsomraade/OEnsker-at-flere-kommuner-etablerer-nye-fredningsomraader-for-hummer>.

Kveite

Vi viser til avsnitt 5.2, *Oppfølging av anbefalingene fra 2021*, som gir en oversikt over hvordan fisket etter kveite har vært fulgt opp til nå og bestilling fra Nærings- og fiskeridepartementet. Kveite prioriteres i 2025.

7.1.4 Forvaltningsmål

Fiskeridirektoratet foreslår å videreføre de fastsatte forvaltningsmålene i vedlagte Bestandstabell.

7.1.5 Oppsummering av forslag til prioriterte bestander i 2025

Tabell 7.2: Forslag til prioriterte bestander i 2025.

Bestander i 2025
Kysttorsk (nord og sør)
Sjøkreps
Flatøsters
Lyr
Hummer
Kveite (nord og sør)

7.2 PRIORITERINGER BASERT PÅ FISKERITABELLEN

7.2.1 Utviklingstiltak som var prioriterte i 2021

Tabell 7.3: Prioriterte utviklingstiltak i 2021, basert på Fiskeritabellen.

Utfordring	Prioritering 2021	Ref Handlingsplan2020
Selektivitet og utkast	Teinefiske etter reker	4.8
	Seleksjon i rekestrål	4.15
	Rekestrål, kystnært	4.15
	Sjøkreps	4.14
	Seleksjon i stormasket trål og snurrevad	4.13
	Kolmuletrål, tiltak mot sprengning	4.12
	Estimere omfang av utkast (dr grad)	4.9
	Forvaltningsoppfølging mesopelagisk fiskeri	4.16
	Snøkrabbe - rømningshull og seleksjon	
	Industrietrålfisket, oppfølging	
Bidødelighet	Opprensning av tapte fiskeredskap, hav og kyst	4.1
	Opprensning av tapte fiskeredskaper, lokale områder	4.2
	Materialvalg i fiskeredskap vs. bruk av plastkomponenter	4.4
	Merking av selve fiskeredskapen	4.5
	Enklere rapportering av tapt redskap	4.6
	Filmprosjekt (beste praksis)	4.11
	Oppfølging av forsøksstillatelser § 66	4.17
Bunnpåvirkning	Vurdere stengning av områder med forekomster sårbar for bunnredskap	

7.2.2 Oppfølging av prioriterte utviklingstiltak i perioden 2021-2024

Mange av de prioriterte tiltakene operasjonaliseres i *Handlingsplan for ordningen for fiskeforsøk og utviklingstiltak*, som utarbeides årlig og ferdigstilles i starten av året²⁶.

De fleste av aktivitetene på handlingsplanen er utviklingsarbeid som går over flere år, slik at tiltakene blir prioriterte i flere år. Flere av aktivitetene som var prioritert i 2021 er derfor også videreført på Handlingsplan 2024;

Opprensning av tapte fiskeredskaper, hav og kyst. Dette er et prosjekt som gjennomføres årlig, og som videreføres i 2025, men innsatsen er redusert i 2024 sammenlignet med tidligere år.

Kolmuletrål, tiltak mot sprengning er et flerårig prosjekt som har som formål å utarbeide tekniske innretninger for å redusere faren for sprengning av trålposer i fisket etter kolmule. I 2024 planla vi å være om bord i kommersielle fartøy for å teste ut

²⁶ På <https://www.fiskeridir.no/Yrkesfiske/Tema/Fiskeforsok-og-utviklingstiltak-handlingsplaner> finner du handlingsplaner for perioden 2019-2024.

fangstbegrensningssystemet i kommersielt fiske. Det gjenstår ennå en del uttesting, og det planlegges for å følge opp dette prosjektet i 2025 med innleid fartøy.

Seleksjon i (stormasket trål og) snurrevad er et flerårig prosjekt som har som formål å se på mekanismer som i større grad selekterer ut undermålsfisk fisk og i tillegg unngår overflateseleksjon. Snurrevad benyttes i økende grad i fisket etter torsk, hyse og sei. Endringer i fartøystørrelse og motorkraft øker også behovet for å se nærmere på seleksjonseffektiviteten i de seleksjonsinnretningene vi har. Prosjektet vil ikke bli ferdigstilt i år og det vil bli behov for å videreføre dette arbeidet i 2025.

Når det gjelder seleksjon i krepsetrål (**sjøkreps**), vil Fiskeridirektoratet i 2024 innhente kunnskap om fiskeriet ved å være om bord under utøvelsen av fisket. I Fiskeritabellen er det flere av kolonnene for dette fiskeriet som er ikke fylt ut. Basert på den informasjonen vi får i årets prosjekt, vil vi kunne gjøre nærmere vurderinger av fargelegging i kolonnene og kunne vurdere behovet for ytterligere prosjekt i tilknytning til dette fiskeriet.

Rømmingshull er innført i teinefisket etter hummer, sjøkreps, taskekrabbe, kongekrabbe og snøkrabbe med gode erfaringer. For fisketeiner er det utført forsøk i 2023 og 2024 med tanke på innføring av krav til rømmingshull. På bakgrunn av forsøkene vil det bli fremlagt et høringsforslag til innføring av rømmingshull. Ruser har derimot ikke krav om rømmingshull, og det er høy risiko for spøkelsesfiske. Som et ledd i arbeidet med å gjøre teiner/ruser mindre utsatt for spøkelsesfiske, så ønsker vi å gå videre med et prosjekt med rømmingshull i ruser i 2025. Arbeidet med å teste ut **fluktåpninger** i teiner som benyttes til fiske etter sjøkreps pågår og forventes slutført i 2024. Bruken av fisketeiner i Finnmark har økt betydelig de to siste årene. Det er derfor viktig å få kunnskap om dette fiskeriet med sikte på å få på plass en fluktåpning som selekterer ut torsk under minstemål fra fisketeinene. Prøver viser innblanding av torsk under minstemål som sannsynligvis er kysttorsk med en viss dødelighet under håndtering. I fisket etter snøkrabbe er det viktig å arbeide for utsortering av undermålskrabber på fiskedypet for å hindre skader, utilsiktet dødelighet og redusert velferd ved utsortering på dekk. Arbeidet med fluktåpninger i fisketeiner etter torsk og snøkrabbe fortsetter i 2025.

Tabell 7.4: Oversikt over alle prosjektene i handlingsplanen for 2024, med referanse til Fiskeritabellen

Kapittel ordningen	Prosjekt	Referanse til Fiskeritabellen
1	Hav og kyst - opprensning av tapte fiskeredskaper	Bidødelighet
2	Kolmuletrål, tiltak mot sprengning	Bidødelighet
3	Seleksjon snurrevad	Seleksjon og utkast
4	Seleksjon i krepsetrål	Seleksjon og utkast
5	Forvaltningsoppfølging av makrellstørje, mesopelagisk fiskeri og rødåte	Seleksjon og utkast
6	Rømmingshull og fluktåpninger	Seleksjon, utkast og bidødelighet
7	Fremtidens trålfiskeri	Seleksjon, utkast, bunnpåvirkning og klima

For de aktivitetene som var prioritert i 2021, men som ikke er inkludert i handlingsplanen for 2024 gis en kort oversikt;

Fiskeridirektoratet har avsluttet **opprensning av tapte redskaper i lokale områder** fra 2024. Handelens miljøfond (HMF) har de senere årene bidratt med betydelige midler for å rydde havbunnen kystnært. Gjennom et 3-årig prosjekt (2023-2025) finansiert av HMF er Havforskningsinstituttet og noen andre aktører engasjert i kombinasjon av forskning og opprensning på tapte fiskeredskap. Fiskeridirektoratet vil arbeide med det årlige oppryddingstoktet på fiskefeltene. I tillegg vil Fiskeridirektoratets eget fartøy bidra i kystnære farvann.

Prosjektet **teinefiske etter reker** hadde som formål å øke kunnskapen vår om seleksjon og bifangst i fiske etter reke med teiner. Dette for å få kunnskap om fangst og seleksjonsegenskapene til teinene som benyttes, samt vurdere om det er mulig med tiltak som gjør at teinene ikke fortsetter å fiske over tid dersom de går tapt. Dette prosjektet er ikke gjennomført, men vi vil følge utviklingen i fiskeriet og planlegge for å innhente mer kunnskap.

Prosjektet om overlevelse av reker etter **seleksjon i rekestrål** startet opp høsten 2020. Bakgrunnen for prosjektet var at overlevelsesforsøk som ble gjennomført i forbindelse med prosjektet «optimalisering av fisket med rekestrål» viste gode resultater, men det ble stilt spørsmål ved om liten temperaturforskjell mellom havoverflaten og bunnen kunne være årsaken til de gode resultatene. De gjennomførte forsøkene²⁷ har vist at reker er robuste for kortvarig eksponering for relativt store endringer i salinitet og temperatur. I mye av rekesesongen vil miljøforholdene i Skagerrak være innenfor toleranseområdet for kortsiktig eksponering. I perioder, særlig om våren, kan imidlertid saliniteten i overflatelaget i Skagerrak komme ned i 20 ppt og sensommers kan overflatetemperaturen nå 20 °C. Feltforsøkene antyder at vi da er innenfor det dødelige området for disse miljøparameterne for reker, spesielt hva gjelder temperatur, og dødeligheten for reker utsortert i overflaten kan være betydelig. De spesielt ugunstige miljøforholdene for overlevelse av reker sammenfaller med tiden da det tas mest rekeyngel i fangstene og potensialet for overflateseleksjon er stort. For å minimere dødelighet for utsorterte reker er det derfor viktig å unngå overflateseleksjon ved å bruke trålposer og trålutforminger som gir god seleksjon på fiskedypet, f.eks. 4-panels trålpose med innkortede leistau.

Rekestrål, kystnært. I kystnære fisket i Nordsjøen og Skagerrak har Fiskeridirektoratet gjennomført forsøk for å undersøke om det er utfordringer knyttet til tang og tare som dekker sorteringsristen og fører til tapt fangst. Gjennomførte forsøk viste ingen nevneverdige problemer med blokkering av sorteringsristene med tang og tare. Forsøkene begrenset seg til et tokt, men trålhalene ble gjennomført i områder hvor en kunne forvente slike utfordringer. Konklusjonen fra disse forsøkene viste at problemene tang og tare medfører til blokkering av risten er marginal når den er riktig innmontert.

Seleksjon i stormasket trål var et femårig prosjekt som ble avsluttet i 2023. I prosjektet er det testet ut ulike seleksjonsløsninger. Når endelig rapport er ferdigstilt vil direktoratet følge saken videre.

Havforskningsinstituttet samler inn detaljert informasjon om fangst, inkludert urapportert fangst fra referanseflåten. Disse dataene kan benyttes til å oppskalere urapporterte fangster til alle fartøyer for å gi et estimat for et helt fiskeri. Doktoravhandlingen som skulle teste metoden som brukes til å **estimere omfang av utkast** for å vurdere om den kunne forbedres, er ferdigstilt²⁸.

²⁷ RAPPORT FRA HAVFORSKNINGEN NR. 2023-46“, 03.10.2023

²⁸ <https://www.hi.no/hi/forskning/doktorgrader/2022/bedre-estimer-for-urapportert-fangst-i-norske-farvann>.

I prosjektet om seleksjon i fisket etter kolmule og øyepål i Nordsjøen, **Industritrålfisket**, var formålet å gjøre en ny vurdering av seleksjonsristsystemet som er påbudt brukt i industritrålfisket. I tillegg er det utviklet et nytt seleksjonskonsept kalt «Excluder» som vi har behov for å teste ut om fungerer etter hensikten i våre fiskeområder. ”Excluderen“ vil kunne bli et godt alternativ til sorteringsristen som er påbudt å benytte dersom du ikke kan ta vare på konsumfisken. Videre er det testet ut sorteringsrist med 35 mm spileavstand, noe som gir bedre utsortering av konsumfisk fra fangstene i forhold til dagens påbud om bruk av 40 mm spileavstand. Resultatene fra disse prosjektene vil på sikt kunne bidra til bedre utsortering av uønsket fisk fra industrifisfangstene og vil være et viktig bidrag i forhold til rapporten “Artssammensetning og lengdefordeling i fisket med småmasket trål etter målartene øyepål og kolmule i perioden 2014-2019”. Også forskrift om prøvetaking av industrifangster ved landing som trådte i kraft 1. januar 2024 er et viktig bidrag i forhold til denne rapporten. Fiskeridirektoratet har ikke kunnet prioritere arbeidet med seleksjon i industritrålfisket i 2024, men foreslår at dette arbeidet tas opp igjen i 2025.

Materialvalg i fiskeredskap vs. bruk av plastkomponenter var et prosjekt med sikte på å øke oppmerksomheten på reduksjon av plastprodukt i fiskeredskap. Prosjektet ble ikke gjennomført. Fiskeridirektoratet og næringen er nå aktive deltakere i et større og mer omfangsrikt prosjekt, Dsolve.

På oppdrag fra Fiskeridirektoratet gjennomførte Sintef uttesting av ulike merkeløsninger på ulike fiskeredskaper. Et av resultatet fra prosjektet **Merking av selve fiskeredskapen** var at merking av teiner kunne fungere med visse tilpasninger. Fordi det var identifisert et særlig behov for merking av redskapen i fritidsfiske, ble det fra 1. januar 2022 innført krav til merking av selve redskapen ved bruk av teiner og ruser i fritidsfiske. Fra 1. januar 2024 er det krav til at alle teiner som benyttes i fiske etter snøkrabbe skal være merket med fartøyets registreringsmerke. Videre er det innført krav til at garnlenker som benyttes i direkte fiske etter blåkveite skal være merket i begge ender med fartøyets registreringsmerke, fra 1. periode 2024. Merking av selve fiskeredskapen bidrar til å sikre tapsmeldinger og øker muligheten for tilbakelevering ved gjenfinning som bidrar til økt gjenbruk. Det vil nå bli arbeidet videre med merking av teiner, spesielt kongekrabbeteiner.

Enklere rapportering av tapt redskap var et prosjekt for å videreutvikle ordningen for innmelding av tapte fiskeredskaper. I forbindelse med digitaliseringen av Kystvaksentralen ble det høsten 2021 utviklet løsninger for elektronisk rapportering av tapt redskap fra yrkesfiskere. Sammen med Kystvakten og BarentsWatch ble rapportering av tapt redskap gjort elektronisk og meldes nå direkte fra kartplotter eller via BarentsWatch sin FiskInfo-tjeneste. Posisjonene for tapt redskap, med tilhørende kontaktinformasjon, dato, hendelsesforløp mm., blir deretter presentert i eget kartlag i FiskInfo-tjenesten. I 2022 ble opprenskingstoktet for første gang utført med basis i disse innmeldingene av tapt redskap, og samme år ble det også åpnet for at alle kan se innmeldte tap i åpen av del av FiskInfo, men da uten navn på fartøy og kontaktinfo.

Filmprosjektet var et formidlingsprosjekt som hadde fire delelementer. 1) å øke sportsfiskernes kunnskap om gjenutsetting ved «fang-og-slipp» fiske. Fiskeridirektoratet skulle sammen med Havforskningsinstituttet dele kunnskap og erfaringer med håndtering av fisken og hvilken behandling som ville gi høy overlevelse i en eller flere korte filmer. 2) utarbeide en film som skulle gi informasjon om hvordan fritids- og turistfiskerne kunne ta vare på råstoffet på best mulig måte. 3) utvikle identifiseringsnøkler og film for artsidentifisering av skater. Identifiseringsnøklerne er utarbeidet. 4) informasjonsfilm om fiskeriaktivitet for å øke forståelsen av fiskerinæringen og fiskeriaktivitet. Informasjonen

skulle inngå som en del av arbeidet med å sikre god sameksistens mellom ulike næringer. På grunn av koronarestriksjoner ble det ikke laget filmer under punktene 1 – 3. I 2023 lanserte Fiskeridirektoratet film om norske fiskemetoder og fiskeriaktiviteter i norske havområder²⁹.

Oppfølging av forsøksstillatelser etter havressurslovens §66. Dette prosjektet hadde til formål å øke fysisk oppfølging av forsøksstillatelser. Erfaring viste imidlertid at det var i liten grad behov for fysisk oppfølging. Det foreligger god administrativ kontroll og oppfølging av forsøksstillatelser. Eventuelle særskilte behov vil eventuelt bli vurdert forløpende som ordinær forvaltningsoppfølging.

Ved forrige oppdatering om å **vurdere stengning av områder med forekomster som er sårbare for bunnredskap** i 2021 ble det redegjort for Mareano-programmets bunnkartlegging i et område fra fastlandet til Svalbard og funn av sårbare bunnhabitater, grisehalekorallbunn og sjøpøsebunn på Spitsbergenbanken. I årene etterpå har kartleggingen fortsatt i utpekte områder rundt Svalbard og i Nordsjøen/Skagerrak. Kartleggingen i de planlagte områdene rundt Svalbard har tatt tid på grunn av utfordringer med isforhold og tilgang på egnet fartøy. I mai 2024 ble de siste prøvene samlet inn sør i Kvitøyrenna og datainnsamlingen er dermed unnagjort. En del resultater er tilgjengelig fra noen av områdene, men det kan gå opptil 2 år før alle prøver er opparbeidet og data analysert. Kunnskapen så langt dokumenterer forekomster av sårbare habitater og materialet må gjennomgås og vurderes med sikte på å avklare behovet for å fremme forslag om relevante reguleringer.

Fiskeridirektoratet ønsker å gjennomføre en mest mulig samlet prosess der vi vurderer så mye av kunnskapen som mulig i en omgang. Det er ikke hensiktsmessig å avvente til alle data er opparbeidet og det tas sikte på å starte arbeidet ved årsskiftet. Arbeidet prioriteres i 2025.

Mareano-kartleggingen i Nordsjøen/Skagerrak har også dokumentert forekomster av sårbare habitater i de kartlagte områdene. De nye funnene er stort sett gjort deler av Norskerenna og det er allerede klart at det er behov for en tilsvarende prosess her som i områdene rundt Svalbard. Fremdriften i opparbeidelsen av prøver og analyse av data går også her over en periode på opptil 2 år. Fiskeridirektoratet vil vurdere å ta inn resultater også fra dette området i prosessen nevnt i avsnittet over.

I Fiskeritabellen er **taretråling** oppført med høy bunnpåvirkning. Dette er satt med basis i utforming og material på selve høstingsredskapen. Fiskeridirektoratet har ikke prosjekter knyttet til taretråling, men vil vise til at Havforskningsinstituttet har betydelig innsats knyttet til å oppdatere kunnskapen på dette området.

7.2.3 Nye utviklingstiltak med oppstart i 2025

I avsnitt 4.2, *Klimagasseffekter fra fiskeriene (Fiskeritabellen)*, listes opp ulike datakilder som kan gi et bilde av klimagassutslipp fra fiskeriene. De forskjellige offentlige kildene gir ulike estimat, men viser godt sammenfall med hensyn til trenden. De ulike resultatene skyldes i hovedsak at dataene samles inn med ulike formål, men også med ulike metoder. Fiskeridirektoratet vil i 2024 starte et arbeid med å avklare hvordan forvaltningen skal sikre seg mer kunnskap og data om drivstoff forbruk i fiskeflåten. Dette arbeidet vil fortsette i

²⁹ <https://www.fiskeridir.no/Areal-og-miljo/Nyheter/2023/lanserer-film-for-a-oke-kunnskap-om-norsk-fiskeri>

2025. På kortere sikt ønsker vi derfor å gjøre et arbeid med data Fiskeridirektoratet allerede samler inn.

I Handlingsplan 2024, er det prosjektene fremtidens trålfiskeri og forvaltningsoppfølging av makrellstørje og rødåte som ikke er en videreføring av prosjekter fra 2021;

Fremtidens trålfiskeri er et flerårig prosjekt hvor formålet er å redusere bunnpåvirkning fra bunntrål. I 2023 ble det gjennomført to tokt, hvor det på ett av toktene ble testet ut et nytt trålgear. «Arbeidet med nytt trålgear (semicirkelgear)» er punkt 5 på dagsorden i møtet 7. juni. Arbeidet videreføres i 2025.

Forvaltningsoppfølging av makrellstørje. I forbindelse med endret fiskemønster etter makrell, hvor nordlige Nordsjøen og betydelige deler av Norskehavet er blitt hovedfangstområde, så er også utfordringene med bifangst av størje økt. Dette må også sees i sammenheng med den havgående flåten i økende grad også benytter flytetral. Det er derfor viktig å øke kunnskapen om denne utfordringen, og vurdere eventuelle løsninger for å redusere slike utfordringer. Dette arbeidet anbefales prioritert i 2025. Vi vil også følge opp fisket etter raudåte og mesopelagiske arter dersom aktiviteten tar seg opp.

Det ble ikke prioritert å følge opp utfordringer og problemstillinger knyttet til **industri-trål** med et eget prosjekt på handlingsplanen i 2024. Vi planlegger imidlertid å følge næringens «prosjekt i bedrift», finansiert av FHF i 2024. I løpet av året vil vi ha mer kunnskap om behovet for videre oppfølging/prosjekt på dette i 2025.

7.2.4 Nye fiskerier i Fiskeritabellen

I 2021 valgte vi å utvide Fiskeritabellen med 3 nye fiskerier; teinefiske etter sjøkreps, mesopelagisk fiskeri og fritids- (og turist)fiske. Fritids- (og turist) fiske får stadig større oppmerksomhet, og Fiskeridirektoratet har hatt flere prosjekter relatert til dette fisket. De fleste teineprosjektene har også i stor grad omhandle fritidsfiske. På enkelte områder kan fritidsfisket ha utfordringer som er mer spesifikke for denne gruppens utøvelse av fisket. Videre har Fiskeridirektoratet fått i oppdrag fra NFD å vie større oppmerksomhet til fritids- og turistfiske i dette arbeidet. Fiskeridirektoratet vil se nærmere på hvordan eventuelt fritids- (og turistfiske) kan inkluderes i Fiskeritabellen. I Bestandstabellen har vi kolonnene «Rekreasjon» og «Fritidsandel» som sier noe om bestandenes betydning for rekreasjon og hvilken andel fritidsfiske utgjør av den samlede beskatningen av bestanden. Det pågår et internt turistfiskeprosjekt som skal foreslå vurdere å foreslå tiltak.

Fisketeiner er stadig mer populært blant fritidsfiskere. Bruk av fisketeine i yrkesfiske må betegnes som lite, selv om dette fikk et oppsving høsten 2023 og vinteren 2024, i Finnmark. Som for andre teinelignende innretninger så fortsetter også fisketeine å fiske selv om agnet er borte. Det er også svært liten størrelses- og artsseleksjon på fisk og skalldyr i denne fiskeredskapen. Derfor arbeides med rømmingshull og fluktåpning for denne teinetypen.

Fiskeridirektoratet har lagt til to nye fiskerier i 2024;

- Teinefiske etter reker
- Fisketeiner (torsk, brosme, lange)

7.2.5 Oppsummering av forslag til prioriterte utviklingstiltak i 2025

Tabell 7.5: Oppsummering av Fiskeridirektoratets forslag til prioriterte utviklingstiltak i 2025

Utfordring	Merknad
Bidødelighet	Opprensning av tapte fiskeredskaper
Bidødelighet	Kolmuletrål, tiltak mot sprengning
Seleksjon og utkast	Seleksjon snurrevad
Seleksjon og utkast	Seleksjon i krepsetrål
Seleksjon og utkast	Forvaltningsoppfølging av makrellstørje, mesopelagisk fiskeri og rødåte
Seleksjon og utkast	Industritrål, excluder
Seleksjon, utkast og bidødelighet	Fluktåpninger og rømmingshull
Seleksjon, utkast og bidødelighet	Teinefiske etter reke
Seleksjon, utkast, bunnpåvirkning og klima	Fremtidens trålfiskeri
Klima	Innhente mer kunnskap og data om drivstoff forbruk i fiskeflåten

Fiskeridirektoratet ber videre om innspill på om det er problemstillinger knyttet til fiskeritabellen som burde vært inkludert i oppstillingen, men som er utelatt. Vi ønsker også synspunkter på om det er noen av problemstillingene som bør ha høyere prioritet.

FISKERIDIREKTORATET